

ÉLŐFALU HÁLÓZAT

2010. ŐSZ

TEHÉN PROJEKT

Ha Erdélyben jársz, napnyugta környékén vagy kora reggel bizonyosan találkozol tehéncsordákkal, főleg a falvak vonzáskörzetében. Bár az EU-belépés óta ott is folyamatosan romlik a helyzet (fogynak a jószágok), de azért a faluképhez még hozzátartozik a ló, a tehén. Nemrég egy ilyen székelyföldi „marhatenger” közepén elábrándoztam. Az elmúlt évtizedben elképesztő mennyiségű pénzt szórtak el kis hazánkban „vidékfejlesztés” címszó alatt. Pontosabban vándorolt szépen a zsebekbe meg folyt el, mivel csak igen kicsinyke részük

fordítódott hasznos célokra. S valóban, ha megnézzük az „eredményeket”, bizony köszönőviszonyban sincs a befektetett eszközökkel. A majd kétezer kistelepülésen alig enyhültek a gondok s ahol pozitív eredmények vannak azok sem elsősorban a külső pénzek szelétől, hanem a belső erők-források ügyes hasznosításából erednek (eddig számainkban több ilyen példát közöltünk, s ezt a sorozatot most is folytatjuk).

Sajnos ezek az esetek ma még kuriózumok csupán, hiszen a legtöbb helyen az a jellemző, hogy az

Hírlevél 86.

emberek főleg a „segélyre várással” tengetik napjaikat. A falu körüli földek a zöldbárók, ügyvédek, külföldiek kezén vannak, akik monstre gépeikkel „modernül” gazdálkodnak, embert viszont alig-alig foglalkoztatnak. A megoldás a problémákra kézenfekvő s egyszerű – elvileg. „Hálót kell adni az embereknek s nem halat” azaz segélyek helyett munkalehetőséget, ezt már odafent is felismerték, de az előző garnitúra tudatáig nem jutott el, hogy nem fröccsöntő üzem meg gumigyár stb. kell falura, hanem a helyi adottságok alkalmazása. Kiváló példák erre Rozsály, Túrístvándi, Kalaznó, Markóc stb.

S ha egy csoda folytán én lennék

döntési helyzetben, elindítanám a „Tehén hadműveletet” (*Cow Project*). Bizonyos feltételekkel (pl. az anyaállat állami tulajdon, csak a szaporulat a gazdáé, megfelelő körülmények a tartáshoz) minden arra érdemes falusi gazdának/parasztnek adnék 1-2 tehenet. Legalább nem unatkozik majd... A tehén ugyanis egy univerzális jószág: tejet ad (s ebből rengeteg minden készíthető: túró, tejföl, vaj, sajt, Boci csoki* stb.), trágyája kiváló talajjavító, igavonásra is alkalmas s elhalálózása után is minden porcikája hasznosítha-

tó. Emellett ott van még a közvetett hasznosulás: extenzív tartás esetén bizony fű és széna kell neki. Tehát egyrészt legetetni kell, másrészt télire kaszálni szükséges. Miért emelem ezt ki? Erdély azon részein, ahol bőségben vannak még az állatok, bizony még az árokparti-útszéli füért is verseny folyik. *Arrafelé nem is láttam egy szál parlagfüvet sem!* (Apropó, esetleg a parlagfű biznisz pénzeszsákjából is lehetne emiatt csöpögtetni a tehén hadműveletre...)

Egyre szaporodnak hazánkban is a különféle állatokkal végzett terápiás programok (főleg sérült gyerekek részére, de a „Parlament áldozatai” is biztos potenciális páciensek), erre is jó lehet a boci. A helyi feldolgozási lehetőségek (tejtermékek, húsrak, csontkészítmények stb.) szintén egyfajta kézműveslánc kialakulását segíthetik elő. S nyilván nem merítettem ki ezzel az előnyök listáját. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy a „Tehén hadművelet” megvalósításának elég rögzös (de nem megvalósíthatatlan) az útja: akadályozzák a tejmögulok (több száz, illetve ezer darabos tehenészetek), a falvakat körülölelő magán őriásbirtokok, azaz a közlegelők hiánya, a lebontott istállók, a megfelelő minőségű (magyar tarka, szürke, borzderes) alapállomány hiánya, a szupermarketekre szoktatott falusi lakosság stb. Az új vidékfejlesztési elképzelésekhez hála istennek kiválóan illeszthető lenne ez az álom s talán egyszer majd újra tehénbögésre ébrednek a falvak emberei, mint 30 évvel ezelőtt...

A fenti gondolati vázlat ugyanígy behelyettesíthető kecskével, juhhal is, bár előbbinek azért komoly veszélyei is vannak: elszabadulása esetén gyorsan tönkre tud vágni egy fiatal gyümölcsöt.....

namzi

** Apró szépséghiba, hogy a Boci csoki már nem magyar termék s tej se biztos, hogy van benne...*

SZERKESZTŐSÉGI

Keresünk rajzolni jól tudó/szerető önkéntest a hírlevél szerkesztéséhez. Némi arculatváltást (fejléc, keret átalakítása, karikatúrák stb.) tervezünk a lapnál. Az új olvasók kedvéért: Az Élőfalú Hálózat rendszeres küldésének nem az előfizetés, támogatás az előfeltétele (persze az sem másodlagos, mivel ebből készül, postázódik a hírlevél, pályázni ugyanis nem szoktunk...), hanem az olvasók által küldött rendszeres híradás! Ettől élő a kapcsolat. Aki tehát kis csillagocskákat lát a borítékon a neve mellett, az nem a Karácsony közeledtét jelzi, hanem bizony azt, hogy az illetőről régen nem hallottunk. Három csillag után automatikus leiratkozás következik a címlistáról.

Aki a jövőben nem kéri a papíros változatot, csak az „elektronikusát”, az jelezze!

X. TÉLI ÉLŐFALU TALÁLKOZÓ

A következő (jubileumi) Téli Találkozó helyszíne:
Drávafok, Fodor kúria.
Ideje: 2011. február 4-6.

A részletes program még kidolgozás alatt, a végleges programot az ökofalú levlistára feltesszük, illetve a jelentkezőknek megküldjük.

Tervezett témák:

- * Az egyes kezdeményezések (élő-, öko-, bio- stb. falvak) aktuális elképzelései, programjai és ezek egymás közötti összehangolása.
- * Helyi (azaz a markóci) jövőkép.
- * A GEN-hez (Nemzetközi Ökofalu Hálózatához) fűződő kapcsolat tisztázása.
- * Az ÉH hírlevél jövője.

Emellett kirándulás a Drávához, filmvetítés, kötetlen beszélgetések.

Jelentkezés és bővebb információ (egyelőre a technikai részletekről):
Gedő Ibolyától (06-30-389-8345) vagy
Lantos Tamástól (06-20-347-2686)
Vonalas telefon: 06-73-352-333
(üzenetrögzítő).

Drótposta:

ormansagalapitvany@gmail.com

ÉLŐFALU HÍREK

Természetes Életmód Alapítvány Agostyán

Eljött a várva-várt új időszámítás kezdete. A jó hír eddig az, hogy a napszakok és az évszakok rendje nem változott. Továbbra is fölkel a Nap, ahogy eddig szokott, este pedig lenyugszik. Az ősz is megjött a maga furcsaságaival. Gyanús lenne, ha nem így lenne. Ágoston-ligetbe is beszökött, beállt. Végeztünk a betakarítással, téliesítéssel, jöhet a szokásos rendcsinálás magunkban, magunk körül.

Ideje van a lecsendesedésnek, a dolgok át-gondolásának, az álmok újraálmódásának, új tervek szövögetésének. És rendezni az idej számlát a gondviseléssel, hogy megengedte eddigi próbálkozásainkat a teremtett világ rendjéért, vagy éppen rendje ellenében. Az idej év elhatározása volt – és csak ezt szeretném felerősíteni – az a megszólítás, amit múltkori számban tettünk közzé.

Jelesül: **Legjobb befektetés az életmódváltás!**

„Legyél Te is tájban élő ember, ahol jó a föld, jó a víz és a napvilágot sem homályosítják el tájidegen elemek. A legtöbb, amit tehetsz saját magad és a rádbízott szeretteidért, ha megteremted az anyaföldhöz kötődő biztonságot, visszaszerzed az elvesző szerves tudást, hogy arányosan művelhesd a kétféle „szürkeállományodat”: amin jársz és ami a fejedben van. Persze, nem árt ha ez még föl-felé (a Fönnvaló felé) is ívet alkot... Hol keresd ezt a helyet? Tatától 4 km-re, Agostyán tőszomszédságában, Magyarország egyik első élőfalujának holdudvarában, saját körbefutó patakkal, ligeterdővel, önálló vízgyűjtő területtel, termékeny talajjal, jó útkapcsolattal és szükség esetén közvetlen áramellátással. A közel két hektáros föld három családnak ad biztonságot, megélhetést és tervezhető - szolgáltatók nélküli - jövőt. A letelepedéshez, a környezettudatos építkezéshez, a gazdálkodáshoz, a megélhetési gondok megoldásához és a szükséges szerves műveltségi tudás megszerzéséhez teljes körű segítséget kínál: Czumpf Attila (06-30-663-4651), illetve Gáspár János, rakott- vagy sárfalú ház építő (06-20-200-7426) és a Természetes Életmód Alapítvány (www.teaagostyan.hu).”

Jelenleg úgy áll a dolog, hogy azok a családok, akik meglátogattak bennünket, gyakori vendéggé váltak és hozzák magukkal a kipróbált régi barátait, gyerekekkel, háziállatokkal, házikolbással, háziborral... Új területekre is van igény, amit együtt keresünk meg. Februárig remélhetőleg több szálát is sikerül elvarrni. De addig is bárkit szívesen látunk letelepedés-ügyben.

A többit megbeszéljük a téli találkozón!

Czumpf Attila

Szintén Agostyán Ágoston-ligetben történt: Augusztusban zajlott az ELTE környezet-tanári szakosok négynapos terepgyakorlata. (Hihetetlen: már nyolcadik éve folyamatosan.) A szakmai gyakorlatot az ELTE kiváló tudós tanárai vezették.

A tananyagban előírt feladatok mellett megismerkedtek a diákok a Természetgazdálkodási majorban zajló munkákkal, a szerves gazdálkodás alapjaival, a fenntartható gazdálkodással, a Natura 2000-es területek kezelésével, a történeti ökológiai programunkkal, az alternatív energiák hasznosításának gyakorlatával, a természetközeli élet fortélyjaival, a szenzitív környezeti neveléssel. Nem utolsó sorban, Attila segítségével megkóstolhatták a Neszmélyi borvidék borait ismerkedve a kulturált borfogyasztás szokásaival.

A szeptember gyerekhangokkal töltötte meg a 20 ha-os területet. Óvodások, iskolások „szabad ég alatti” foglalkozásaitól zengett a rét, az erdő. A gyerekek kedvencei közé tartozott a madárgyűrűzési bemutató, állatok testközelben, orvosság fűbenfában, tea kóstolás, alternatív energiák a gyakorlatban, séta utcai ruhában a középkorban, kenyérsütés, kóstolás (alakor teljes őrlésű lisztből), az íjászat és a lovaglás.

Hírek Krisna-völgyből

Ahogy már korábban is írtuk, a gyakran változó időjárási helyzetek nem kedveztek a mezőgazdasági termelésnek, de ezt a nagy faj- és fajtaválasztékkal tudtuk ellensúlyozni. Nem volt meggy, cseresznye és kajszi, de lett ribizli, szilva, körte és alma. Nem volt jó a búza és az amarant minősége, de jó lett a kölesé, a csicseriborsóé. Kevés volt a paradicsom, de sok volt a padlizsán, a zöldbab, a gyökérzöldség.

Valahogy így működnek a természetes rendszerek is, és az ahhoz legjobban alkalmazkodó társadalmak. Egy ilyen rendszerbe ágyazódva minden ajándék, az is, ami sikerül, és az is, ami nem. Hálával kell gondolnunk mindkettőre: az egyik a lehetőség, a másik a tanítás.

Megkaptuk saját ivóvízrendszerünk és a nádgyökérszénázás szennyvíztisztító és hasznosító rendszerünk üzemeltetési engedélyt. Egyre többen érdeklődnek a tisztí-

tórendszer után, és mi mindenkit csak bátorítani tudunk (csatornával vagy anélkül) e módszer alkalmazására, kisközösségek, aprófalvak előnyben, de házilag is működik.

Helyhatósági választások is zajlottak az elmúlt időszakban. Somogyvamos 4 fős képviselő testületében hárman veszünk részt: Barsi Attila, Pócze Vilmos és Hosszú Zoltán, aki az Öko-völgy programunk vezetője, s ő lett a község alpolgármestere. Szeretnénk, ha Somogyvamos egésze újra élőfalvul lenne, ezért fogunk tenni a jövőben, karöltve Krisna-völgygel.

Nagyon sikeres volt a III. Fenntarthatósági Öko-völgy konferencia. Részleteket az Öko-völgy honlapon találhattok, egyben a további programokról is itt találtok híreket.

Kertészeti termelésünkről egy vidám blogot ajánlunk a figyelmetekbe:

www.krisnakert.freeblog.hu

Elérhetőségeink: www.krisnavolgy.hu,
www.okovolgy.hu

Drótposta:

rk@1108.cc, pd@1108.cc

Tel: 06-85-540-002/904 vagy 908 mellék

Gauranga,

Rádhakanta dász (Barsi Attila),

Pártha dász (Pócze Vilmos)

Visnyeszéplak

A Természet mindig egy egyensúlyi állapotra törekszik, s életünk során mi is megtapasztaljuk, hogy a jó dolgok mellett jönnek a kellemetlenségek is. Persze sosem elviselhetetlen mértékben („Isten sosem rak Rád olyan terhet, amivel ne tudnál megbirkózni”). Kicsit így vagyunk most mi is Széplakon: csökkenőben a külső nehézségek (az iskolakérdés legalábbis jogilag rendben van, ugyan anyagilag súlyos rések vannak, a helyi infrastruktúra mármár „luxus” szintet ölt...), növekvőben a belső konfliktusok. Hiába: 20 család már nehezen tud egy ösvényen haladni.

Komoly erőfeszítések árán, de nálunk is Visnyeszéplak által dominált lett a (Visnyei) önkormányzat: a polgármesterünk és a 4 fős testületből ketten széplakiak. S a változások el is kezdődtek.

Keresünk: ha netán valakinek a látókörébe kerül egy használt, jó állapotú „lapos ámtógép” s mindezt elfogadható áron, akkor az Egyesület szívesen magáévá tenné!

namzi

Gyűrűfői hírek

Ugyan a természet kezd álmosodni, de tudjuk, hogy ez csak egy átmeneti állapot néhány hónapra. Tavasszal újra pezsegni kezd minden, megindul az élet.

Az ENSz 2010-et a Biológiai Sokféleség Évének nyilvánította. Ennek tiszteletére tavasszal a Balaton Fejlesztési Tanács egy versenyt hirdetett, melyben keresték azokat a településeket, amelyek legtöbbet tesz környezetük biodiverzitásának megőrzéséért. Gyűrűfű is benevezett erre a versenyre és a legkisebbek kategóriájában a második helyezést érte el (az első

Kunsziget lett), Baranyában pedig a legjobbnak bizonyult. Egy biztos: életenergiában nincs hiány. Nemhiába rendezték meg itt elsőként a Magyar Biodiverzitás Napot, melyet továbbiak követtek. A mozaikos tájszerkezetnek, a változatos klímahatásoknak és a természetközeli gazdálkodásnak köszönhetően rendkívül sok élőlény vesz körül minket. Nagyon boldogok vagyunk emiatt is és amiatt, hogy 2 fiatal, gyerekes család írta alá a szerződését az Alapítvánnyal, ideköltözésük biztosnak tűnik.

A Bivalydombon pár száz méterrel meghosszabbítottuk a kőszórásos utat, így egy ott lakó párhoz és az egyik új ideköltöző családhoz biztonsággal el lehet jutni.

Továbbra is várjuk osztályok jelentkezését a Veronika Erdei Iskolába. Minősített erdei iskola, változatos programok, kiváló színvonal, alacsony árak.

Egy felvetés, melyhez véleményeteket kérném. Két olyan közeli falut is hallottam, akik ökofalunak hívják magukat (Orfű és Vékény), holott nem azok. Hagyjuk? Ha igen, akkor lehet pár hónap múlva megsokasodnak. Mi legyen? Orfű még a legjobb jóindulattal sem nevezhető annak, hiszen körbe van betonozva, aquapark, diszkó és egyebek találhatóak ott.

Fridrich Ágnes

Németbánya

Németbányán Szent Márton a templom védőszentje. Hagyományosan búcsú volt ilyenkor, de ma már a pap se jön ki, viszont mi lámpás körmenetet szervezünk a gyerekekkel.

Ezenkívül hótakarót varázsolunk a „határban didergő Jézusra” (ez nálam bánkúti búza, már 5 cm magas), rétest sütünk. A rétesrecept a *mindmegette.hu*-ról származik, ott tudják a csíziót, tehát valószínűleg, jó ez a recept, ezt mi is most fogjuk először kipróbálni.

Márton-napi libator

*Sószórával szitál Márton,
Liba combját sóba mártom.*

*Teringette libator,
adj egy falást magadtól!*

Gorelik Nóra

Biofalu - Máriahalom - 2010 ősz

A Biofalu halad a saját útján

Az utóbbi hónapokban azt szoktam emlegetni, hogy a Biofalu „falu” része még nem született meg. A vendégház az elvonuló csoportokkal hónapról-hónapra ébred, de a hosszú távú helyben-lakás világa még alszik. Talán valami hasonló érvényes a saját életemre, belső világomra is. Naponta fedezem fel önmagam és teszek kis lépéseket a hitelesebb életem, a szabadság felé. Ez a folyamat most arra ösztönöz, hogy újra megfogalmazzam, saját utamból kiindulva: milyennek is képzelem a Biofalut, benne a néhány napra elvonuló csoportoknak helyet adó vendégház mellett az ide gyökerezők falurészét is. A Biofalut én egy új energiás helynek látom. Az új energiát viszont nem tudom pontosan megfogalmazni, ezért csak szavakat sorolok fel róla:

- * az öntudatlanságból a tudatosság felé;
- * a félelem alapú gondolati és viselkedési mintáink felől a szeretet alapú felé;
- * a szegénység központúság helyett a bőség tudat felé;
- * az elszigeteltség felől az ősökkel és a természettel való együttműködés felé;
- * az erős akarás helyett a felsőbb időzítés figyelése, a türelem felé;
- * a duális világkép helyett a „minden értünk van” kép felé;
- * a „mindenevéstől” az állat- és növényvilággal való tudatosabb együttműködés felé;
- * a globális rendszerek helyett a helyi közösségek felé.

Várom azokat, akik saját életükben az

öntudatosabb, felelősebb úton járnak. Segítsük egymást energiáinkkal akár néhány napos elvonulások résztvevőiként – akár néhány hetes-hónapos önkéntesként – akár hosszú távon itt élőként. Saját fejlődésünk – a közösségi tudat alakításán keresztül – az egész Földet szolgálja. A békésebb, boldogabb földi élet az egyéni belső és külső előrelépéseken keresztül valósul meg. Hatásunk megsokszorozódik, amint elérjük a kritikus tömeget!

Lakatos Géza
geza@biofalu.hu

Beszámoló egy új

Ökofalu-csíra születéséről

Máriahalmon, a falutól 30 perc járásra van egy gyönyörű domboldal, nagyobb részét erdő és gyep, illetve legelő borítja, de szántók is vannak rajta. Két forrás, és egy kicsiny tavacska ékesíti. Helye lehetne itt évek óta szótt álmainknak, ha a kis csíra szárba szökkenhetne egy élő közösség gondozásában.

Tavasszal hívtuk életre a csírat, amelyhez a magocskát hosszú tapasztalat érlelte meg az alapítók szívében. 12 család tavasz óta sok-sok beszélgetésben, közös ábrándozásban, tevékeny ötletekkel érlelték képpé, tervvé az új ökofalu gondolatát. Most érkezett az idő, hogy tettekre váltsuk a terveket. Milyen hát az a kép, melyhez közösséget alkotó további családokat, érdeklődőket keresünk?

A terület maga jelenlegi, megvásárolható állapotában 70 hektár, ahol 15-30 család találhat életteret. Az ökofalu műszaki megvalósítása hasonló másokéhoz. A mezőgazdasági célkitűzés a permakultúra, a remélt terület a Natura 2000 területeihez tartozik. A legfontosabb eleme azonban maga a közösség, melyben fontos szerepet játszhat az önkifejezés, a csoportok aktív alakítása, a munka és a művészet. A jogi formát ehhez egy, majd később több szövetkezet adhatja.

Várjuk azokat, akiket foglalkoztatnak hasonló tervek!

Jelenleg elektronikusan vagyunk elérhetőek:

okofalucsira@gmail.com

ÉLMÉNYBESZÁMOLÓK

Szagrális Földrajz Tábor

Székelyföldön

Palocsa hírek

*„Azért vagyunk a világban, hogy valahol otthon legyünk benne”
Tamási Áron*

2010. november 3-7. között a Palocsa Egyesület és az egri Hun Fokos Szövetség közösen szervezte meg a 2010. évi szagrális földrajzi tábort. A program célja Székelyföld szent helyeinek, épített tájainak, emlékeinek megismerése volt, avatott helyi vezetőkkel. Házigazdánk Balla Ede-Zsolt, a Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom Székelyföldi Ágának vezetője, a „Szent Földünk rajza” című könyv szerzője. A szervezők hagyományteremtő törekvése, hogy az egész Kárpát-medencére terjedjen

ki és folytatódjon az a sorozat, amelyben eddig 2008-ban a Balaton-felvidéken, 2009-ben pedig Eger környékén volt szagrális földrajz tábor.

November 3-án, szerdán este egy 20 fős kisbusszal vágtunk neki az útnak. A buszon gyorsan ment a barátkozás, hol innen, hol onnan elindult egy doboz süti, egy üveg ital és körbejárt.

Reggel 7 óra körül megérkeztünk a Székelyudvarhelytől 4 km-re lévő Tibódra. Egy nagyon barátságos panzióban szálltunk meg, ahol a házigazda a kapu előtt fogadott bennünket, s rögtön egy kis házi pálinkával, áfonyalikórral invitálta a társaságot. A fenséges reggeli (visszaemlékezve a zsályás mentateára, az isteni padlizsánkrémre, áfonyalekvárra, ajvárra... most is nyelni kell egyet!) és rövid pihenő után bakancsot húztunk, majd elindultunk az első túrára Udvarhelyszéken.

Az élmények további részletes leírása meghaladja a hírlevél kereteit, önkéntes krónikásaink feljegyzéseiből részletesebb összefoglalót tervezünk összeállítani, most csak a program vázlatát és egy kis ízelítőt tudunk adni. A tábor 3. napján egy-egy széklet látogattunk meg. A programhoz menet

közben csatlakoztak a helybéliek is, a séták, bejárások alatt sok-sok beszélgetésre akadt alkalom.

Csütörtöki látningalóink között szerepelt a Jézus Szíve-kápolna Udvarhelyen, az Éltesítő Kúti gyógyforrások, Budvára, Csicsertető és Bögöz középkori temploma (vezető Fülöp Szabolcs). Este az ember és táj kapcsolatáról voltak előadások és beszélgetés (Báder László: tájgazdagító tájhasználat; Lantos Tamás: alkalmazkodó gyümölcsészet; Fülöp Szabolcs: hagyományos gazdálkodás a Székelyföldön, a székelység ma; a bögözi templom falfestményei).

Pénteken hosszabb útra vállalkoztunk, átkeltünk a Csíki medencébe, ahol a következők fértek bele programunkba: a csík-szenttamási Csonka Torony, Szent Anna Borvízferedő, karcfalvi vártemplom, Bogáti-kápolna, Csíkrákos temploma, Csík-szentgyörgy kápolna. Este Dezső Tibor Attila: A Csíki-medence szakrális működése c. előadása volt tervezve, de ennél is többet kaptunk. A székelyek lelkéről és életéről sokat megtudhattunk az előadásba ágyazott népzenei kórstoló, táncbemutató és énektanítás során.

Szombaton Háromszéken az alábbiakat láttuk: Nyerges-tetői emlékhely, perkői Szent István-kápolna és Kézdiszentlélek erődtemploma, Bálványosvár, Csiszár-fürdő (borvízferedők) és a Torjai Bűdös kénbarlangja. Este Barabási László gondolatébresztő előadását hallottuk, aki elgondolkodásra készítetett bennünket hogy történelmünket nagyobb távlatokból és más nézőpontokból is értelmezzük. Végül, de nem utolsó sorban programunk helyi szakmai vezetője, Balla Ede-Zsolt tartotta meg „A Szent Földünk rajza – Székelyföld” c. előadását, sok-sok tréfával, mondókéval fűszerezve.

*Összeállították: Báder László
és Bódiné Vadász Kati*

Gyümölcsész tervek

November 26-28-án került sor Drávafokon a 2010. téli Gyümölcsészeti Találkozóra. Az összejövetelnek az *Ormánság Alapítvány* adott otthont.

A találkozó célját *Zaja Péter* ismertette szombaton. Elmondta, hogy a *Gyümölcsész Hálózat* eddig számos programot indított és folytat, jobbára önkéntes munkára, kisebb részben pályázatokra támaszkodva. Ezek a következők:

1. Gyümölcsészeti képzések.
2. Kalákamunkák gyümölcsösökben.
3. Tanulmányutak (állami és magán) fajtagyűjteményekbe és feldolgozóüzemekbe.
4. Levelezőlista elsősorban a szakmai kérdések megvitatására.
5. Szerszámok, könyvek, szaporítóanyagok közös beszerzése.

Cél, hogy a Hálózat a *gyümölcsfajták élő megőrzése* érdekében egy következő szintre léphessen. Ennek érdekében a következő feladatokban állapodtak meg a jelenlévők:

6. Helyzetkép felmérése.
 - * Kiket lehet bevonni a Hálózat munkájába, különösen azon „hasonszörű megszállottak” közül, akik az ország különböző vidékein tájfajták felmérését, megőrzését végzik s még nem kerültek kapcsolatba velünk?
 - * Információs adatbázis létrehozása fajtákról, gyümölcsösökről, feldolgozási lehetőségekről stb.
7. Önkormányzatok bevonása.
 - * Ennek egyik célja, hogy azok az idősök is tudjanak rólunk és segíthessék a munkánkat, akik ismerik a helyi, értékes fákat, de nem használják az internetet.
 - * Az önkormányzatok máris rendkívül érdeklődnek a gyümölcsészet iránt, főleg a szociális földprogram kapcsán.
8. Népszerűsítő kiadványok.
 - * Konkrét tervként megfogalma-

zódott olyan vonzó kiállítású ismertetőkérték elkészítése, melyek a tájfajtákat mutatják be. Ehhez grafikusok jelentkezését várják.

- * Ezek használhatók lennének a gyümölcsök, facsemeték piaci forgalmazásának javítására (vásárlók informálására), a fajták megismertetésére, népszerűsítésére.

9. Szorosabb kapcsolat kialakítása általános és középfokú oktatási intézményekkel, egyetemekkel (oktatókkal és hallgatókkal).

- * Olyan partnereket keres a Hálózat, akik előadásokat tartanak, illetve a kutatásba, képzésbe, népszerűsítésbe vagy más feladatokba szívesen bekapcsolódnának (pl. témába vágó diplomamunkák elkészítésével).

10. Az alkalmazkodó gyümölcsészet stratégiájának kidolgozása.

- * Ez segít a hálózatba bekapcsolódóknak tevékenységüket kialakítani;
- * fontos javaslatokat tartalmazhat a Vidékfejlesztési Minisztérium által készítendő agrár-, vidék, környezetügyi stratégiához;
- * kiinduló alap lehet pályázatoknál, forrásszerzéshez.

11. Gyümölcsész honlap elkészítése.

Lantos Tamás felhívta a figyelmet, hogy a közös munka célja nem csak a gyümölcsök *in situ* megőrzése, hanem a lehetőség szerint a haszonvételek, feldolgozás lehetőségeinek megteremtése is, mert a gyümölcs nem elválasztható a tájtól, a gazdától. Az alkalmazkodó gyümölcsészet módszere, a tájfajták és a táj is akkor lesz hosszú távon fenntarthatók, ha a gazda, kerttulajdonos konkrét hasznot is lát abból, amit csinál, és a mindennapi fogyasztásban is megjelennek e gyümölcsök. A falvak számára az a helyes stratégia hosszú távon, ha először saját maguk számára biztosítják az önellátást és a felesleget viszik piacra.

Kiss Csilla beszámolt arról, hogy az EU elfogadta azt az irányelvet, mely a gyümölcs tájfajták természetének szabályait tartalmazza. A hazai FVM jogszabály, mely ezt átvette, nem használja ki kellően az uniós keretszabály lehetőségeit. Civil szervezetek bevonásával most szeretnének javaslatokat tenni a VM-nek a hazai jogszabály átdolgozásához. Ehhez várják segítőtársak jelentkezését. Dánis György elmondta, hogy a Szekszárdi Növény Zrt., Surányi Dezső irányításával, Faddon egy 15 hektáros területen 150-féle alma és 99-féle körte tájfajtát gyűjtött össze. A növényeket vegyszermentesen nevelik, eddig kiválóak a tapasztalatok. Létrehoztak egy hűtőházat és megkezdődött

gyümölcslé gyártása is. Szabadkai Andrea arról számolt be, hogy igen nagy és növekvő az érdeklődés a gyümölcsészet iránt. A Szövetség az Élő Tiszáért őszi gyümölcsfaakcióján 650-700 csemetét sikerült értékesíteni.

A gyümölcsfajták élő megőrzését segítő hálózat koordinátorának a jelenlévők Zaja Pétert kérték fel. A namzi@tvn.hu drótposta címen várják azok jelentkezését, akik szeretnének bármilyen módon bekapcsolódni a munkába. Törteli László (torteli@torteliec.hu) a gyümölcsök feldolgozásának kisléptékű technológiáit gyűjti (pl. gyümölcsprés, aszaló stb.), örömmel várja ehhez a javaslatokat, technológiai leírásokat.

Kajner Péter

AGRÁR- ÉS VIDÉKPOLITIKA

AKG-blöff avagy fajtamegőrzés a toronyból

Vannak ismerőseim, akik ennek a 3 betűnek a hallatán (AKG) vagy eltorzult arccal remegni kezdenek (s nyiladozik a bicska a zsebükben) vagy sikoltozva elmenekülnek. Most már én is tudom, miért.... Csak nem értem, hogyan lehet egy nemes és valóban jószándékú kezdeményezésből, mint amilyen az agrár-környezetgazdálkodási támogatás, agyafúrtnan egy rémálmot kihozni. Nos, a saját történetem:

A „*hagyományos gyümölcsstermesztés*” célprogramban indultam, 4,8 hektáros területtel s 2009 szeptemberében megkaptam a határozatot, hogy el is nyertem. Akkor még magam is módfelett örültem. Ezen örömöm azonban az eltelt idő arányában vészesen párologott. Első meglepetésem akkor adódott, mikor kiderült, hogy mi az a „gazdálkodási napló”, amit vezetnem kell. A kérdések jelentős részét értelmezni sem tudtam, nemhogy megválaszolni (s ezt kellene vezetnie Józsi bácsinak meg Juliska néninek is...). A következő „kellemes” élmény a kötelező talajvizsgálat a minősített laborban. Elvileg 5 hektáronként 1 vizsgálat kell, ám az én 4,8 hektáromra furmányos okok miatt mégis hármat kellett végezni. A kötelezően kihelyezendő madáródúkon annyira nem is akadtam ki (pedig van elég odvas „természetes odúm”), csak az előírt, milliméterre behatárolt méretezésen poccentem be kissé (azóta több vörösbegy, cinkét láttam, akik vonalzóval a hónuk alatt repkedtek szállás után kutatva...).

Majd jött a szintén kötelező MEPAR vizsgálat, ami a területem kiméretését (GPS koordináták) jelenti saját költségemen, persze. S nem is sejtettem akkor még tavasz tájékán, hogy a feketeleves

csak ezután jön. Május közepéig be kellett nyújtani a területalapú támogatás kifizetése iránti kérelmet, együtt az AKG-ssal. S kiderült, hogy az AKG-s adatok bevitelét nem támogatja a számítógépes rendszer, csak jóval kisebbet fogad el (3,5 ha-t). Merthogy a gyep művelési ágú földjeimből a kisebb gyümölcsös foltokat (valójában ezekre nyújtottam be a célprogramot...) úgymond kifényképezte a műhold!!! A 22-es csapdája: egyrészt a gyümölcsligetek miatt indultam az AKG-ban, másrészt pont a fás részeket buktam el a gyep művelési ág miatt. Ezáltal az eredetileg 4,8 ha-ral elfogadott AKG-s területem 3,5 ha-ra csökkent...

S jött a szeptember, már kissé fásult voltam az előző élmények miatt. De még nem volt vége: értesítést kaptam, hogy menjek el a tőlünk 50 km-re fekvő kisvárosba a kötelező 2 napos AKG-s képzésre, ami ingyenes, de 20 ezer Ft-ot be kell fizetni (majd egyszer visszaigényelhetem s mire az eurót bevezetik tán vissza is kapom). Mivel az ottalvás nem jöhetett szóba, ezért 4x50 km-es autókázást igényelt még pluszban az ingyenes képzés... Hab a tortán, hogy a két nap folyamán összesen kb. 1 órát fordítottak a képzésre (egy olyan anyagot vetítettek ki, ami mint segédlet, amúgy is meg volt), pár órát adminisztrációra s 20 percet a végén a minősítő tesztre, aminek a válaszait lediktálták, nehogy hibázzunk... Hibázni könnyű lett volna, mivel egyetlen tesztkérdés sem volt a 20 között, amiről a tanfolyamon szó volt!!! (A központi teszt összes kérdése EU-s agrár, és hazai MVH-s szervezeti felépítésről, adminisztrációs kérdésekről szólt!!!)

Ha a betakarítási munkálatok őszi hajrája nem lett volna elég, jött az újabb fricska: egy szép napon telefonon hívtak az MVH-tól (csak egy betűt kéne kicserélni...) azzal a „jó hírrel”, hogy másnap jönnek ellenőrizni gazdálkodási naplót, tápanyaggazdálkodási tervet, területkoordinátákat stb. S tényleg jöttek: aranyosak, kedvesek voltak de mire elmentek újabb fél

hektárral csökkent a bevitt területem... (Ugyanis a kb. kétezer m²-es búzaföldecskémre – ami szintén gyümölcsfákkal van körbevéve – azt találták ki, hogy az szántó s így nem indulhat a „Hagyományos gyümölcsstermesztés” célprogramban. Persze az is érdekes, hogy a kétezer m²-es szántóból hogyan lett 0,5 ha levonás...) Azóta rendszeres levelezésben vagyok az MVH-val, hogy ugyan mondják már meg, hol van ez leírva, hogy szántó nem lehet, mert én nem találok a kiírásban. A konkrét passzust eddig még nem jelölték meg a válaszaikban, csak az jön mindig, hogy nem és nem. Mellesleg csakis e-mailben értekeznek, s feladóként mindig ez szerepel: nevalaszoljon@.....

Most november van, pénz még a távolban (de tőlem már kiszedtek 60-70 ezer Ft-ot), s most be kellett adni elektronikusan is a gazdálkodási napló bizonyos részeit. Az ügyfélkapun át. Ügyfélkaput a megyeszékhelyen tudsz nyitni. Ha nem nyújtod be vagy hibás, akkor levonnak 30%-ot. Ha nincs tápanyaggazdálkodási terved, azért is levonnak 30%-ot, ha június 15-e előtt kaszálsz akkor is 30%... Szóval adtak is meg nem is. Pontosan: eddig még semmit. (Lehet, hogy ha rábukkannak erre a cikkeskére, azért is levonnak 10-20 %-ot...)

Konklúzió számomra: Ez is egy megoldandó feladat lehet az új vezetésnek, hogy az eredeti eszmének megfelelő mederbe tereljék az AKG-t: egyszerű legyen, teljesíthető és ösztönözzön!!! Nem kell végtelen papírhegyeket produkálni, egyetlen képzett szakértő elegendő ahhoz, hogy eldöntse csalni akar-e a gazda vagy valóban a szelíd gazdálkodást folytatja.

Zaja Péter

Út az életszerű kistermelői szabályozás felé

Tárgyalást folytattak a kistermelők érdekképviselőit felvállaló társadalmi szervezetek képviselői a Vidékfejlesztési

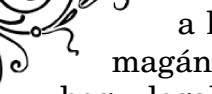
si Minisztérium parlamenti államtitkárával, Dr. Ángyán Józseffel. A civilek szerint még rengeteg a probléma a kistermelői élelmiszer-előállítás és -forgalmazás szabályozásában. A tárca a jogszabályi környezet felülvizsgálata során a szervezetek javaslatait is figyelembe veszi.

A Vidékfejlesztési Minisztérium agrárstratégiájának egyik fő célja a hazai kis- és közepes gazdaságok, vállalkozások helyzetének javítása. Az intézkedések közé illeszkedik a kistermelői termék-előállítás és -értékesítés jogszabályi környezetének egyszerűsítése, mely a helyi termékek piacra jutását segítheti elő. E munka tárcák közötti együttműködést kíván. A vonatkozó jogszabályok jelentős része a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz, más részük a Nemzeti Erőforrás Minisztériumhoz, illetve a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz

tartozik, de felülvizsgálatra szorulhatnak önkormányzati rendeletek is. A hazai kistermelők érdekében fellépő 75 civil szervezet képviselői november 12-én tárgyalást folytattak a Vidékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkárával és szakértőivel.

Szabadkai Andrea, a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület elnökségi tagja a teendőkkel kapcsolatban elmondta: „A kistermelői rendelet nyári módosításának hatására szűkült a közvetlen kistermelői értékesítés határa az állati és a feldolgozott termékek esetében. A civilek és

a kezdeményezéshez csatlakozó magánszemélyek kéri a kormányt, hogy legalább a közvetlen értékesítés számára állítsák helyre a korábbi, bővebb értékesítési lehetőséget.”

Szalay-Zala Andrea a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének képviselője szerint: „Hiába változtak a pálinkaelőállítás szabályai, falusi vendégasztal szolgáltató ma nem adhat saját italából a vendégeinek, csak ha üzlettel rendelkezik, ha megfizette a teljes jövedéki adót és ha maximum 2 literes, zárjeggyel ellátott palackból teszi ezt. Az üzlet létesítésével kapcsolatos kötelezettségek és költségek életszerűtlenek a falusi vendéglátásban.”

Batternay Anita, közgazdász, a civilek szakértője hozzátette: „A kereskedelmi jogszabályok sora nem engedi a kistermelői termékeket a boltokba, hiába nyitott ebben az irányban a kistermelői rendelet. Például a jelölésre vonatkozó szabályok, a minőségmegőrzési idő engedélyeztetése stb”

Dr. Ángyán József, a Vidékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára jelezte: fontosnak tartja a helyzet javítása érdekében a civilek javaslatait. A kis- és közepes léptékű élelmiszer-előállítást és -értékesítést érintő jogszabályok felülvizsgálata, a készülő új agrárstratégiához illeszkedően hamarosan megkezdődik.

Bővebb információ:

<http://www.elotiszaert.hu/bovebben.php?id=1166>

A Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület munkáját támogatja az Accenture Kft. „Képességek a sikerért 2010” programja, az Ökotárs Alapítvány adományi programja és az „Integrált tájfejlesztési program a víz- és tájgazdálkodás hatékonyságának fejlesztésére a Tisza vízgyűjtőn” című, a UNDP-GEF és az ICPDR által finanszírozott program.

Szabadkai Andrea
info@elotisza.hu

Házi élelmiszergyártás jó higiéniai gyakorlata

Elkészült a „Zömében a saját gazdaság elsődleges termelésén alapuló, értékesítés céljából végzett, kisléptékű magánházi élelmiszer előállítás és értékesítés, Jó Higiéniai Gyakorlat útmutató” tervezete. December közepére szeretnék civil szervezetek benyújtani a Higiéniai Bizottság részére.

A tervezetet kidolgozók célja a hagyományos magánházi (háztáji) körülmények közötti élelmiszer előállítást és értékesítést végző embereket olyan módszerekkel és feltételekkel megismertetni, amelyek egyrészt a vidéki élet jellemzőit, a kulturális örökségünk részét képező magánházi élelmiszer előállítás hagyományait is magukon viselik, másrészt megfelelnek a biztonságos élelmiszer előállítás feltételeinek. Az útmutató lefűzhető füzetek formátumban jelenhet meg, később az élelmiszer-előállító szempontjából szükséges termékcsoport tudnivalókat, mintákat hozzá lehet majd fűzni az általános részhez.

Az anyag még tervezet, véleményeket szívesen fogadnak a kidolgozók. Az anyag a Higiéniai Bizottság általi elfogadása esetén lesz végleges. Elkészítését támogatta az Ökotárs Alapítvány adományi programja és az Accenture Kft. „Képességek a sikerért 2010” pályázati programja.

Az útmutató szakmai részét összeállította Csarnai Erzsébet, Sztankovánszkiné Dr. Barta Gabriella valamint Szabadkai Andrea.

Az anyag és bővebb háttérinformációk elérhetők itt: <http://www.elotiszaert.hu/bovebben.php?id=1176>

Szabadkai Andrea

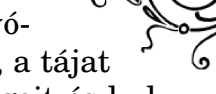

Az új agrár- és vidékpolitika iránya

A Vidékfejlesztési Minisztérium a korábbi környezetvédelmi és vízügyi valamint a földművelésügyi és vidékfejlesztési tárcák összevonásával jött létre a tavaszi kormányváltás után. A VM-en belül a Dr. Ángyán József vezette Parlamenti Államtitkárság felelős a Magyarország 2020 Stratégia agrár, vidék, környezetügyi fejezeteinek kidolgozásának koordinációjáért. A 10 éves vidékpolitikai jövőkép és stratégia várhatóan jövő év februárjában kerül a nyilvánosság elé és széles körű társadalmi vita után, 2011 nyarán fogadhatja el az erről szóló törvényt az Országgyűlés. A Minisztérium várja a stratégiaalkotáshoz felhasználható észrevételeket, javaslatokat. Az alábbiakban *Dr. Ángyán József* cikke alapján foglaljuk össze az új kormány vidékpolitikájának irányvonalát.

A mezőgazdaság és a vidékfejlesztés a XXI. században is stratégiai ágazat: a jó minőségű, biztonságos élelemmel történő élelmiszerellátás, a tájfenntartás, a jó környezeti állapot megőrzése valamint a vidéki élet, a helyi közszolgáltatások előfeltételeinek megteremtése egész Európában a legfontosabb kormányzati célok között szerepel. Magyarországon azonban – az eltelt 20 év nagy része, de különösen az utolsó 8 év elhibázott gazdaságpolitikájának következményeként – a vidék mély válságba került. Különösen a kistelepülések kerültek szinte kilátástalan helyzetbe. Egyszerre van jelen a munkanélküliség és a munkaerőhiány, amely napjainkra krónikussá vált.

Alaposan átgondolt, határozott és mélyreható változásra van szükség. A jövőképünk szerinti agrármodell a többfunkciós mezőgazdaság, a környezet- és tájgazdálkodás, amely úgy állít elő értékes, szermaradványmentes, egészséges és biztonságos élelmiszereket valamint helyi energiát és egyéb nyersanyagokat, hogy közben

megőrzi a talajainkat, az ivóvízbázisainkat, az élővilágot, a tájat és benne az embert, közösségeit és kultúráját. Egyúttal munkát, megélhetést biztosít a lehető legtöbb ember számára.

Ez a tájak eltérő természeti adottságaihoz és gazdálkodási tradícióihoz alkalmazkodó, életképes mezőgazdaság az egyéni/családi kis- és középbirtokok meghatározó szerepére épül. A kisebb mozaikokból, családi gazdaságokból építkező gazdaságszerkezet a piaci versenyben azonban akkor indul jobb eséllyel, ha – a köz által, közpénzekből is támogatott – önkéntes beszerzési, tárolási, feldolgozási és/vagy értékesítési társulások, szövetkezők hoz létre. A sokszínű, több lábon álló vidéki gazdaság kialakításának ki kell terjednie a nem mezőgazdasági – de alapvetően a termőföldre, a mezőgazdasághoz kapcsolódó, azt kiszolgáló vagy annak termékeit feldolgozó – tevékenységek fejlesztésére, a termelői-fogyasztói közösségek továbbá a helyi és regionális termékek és piacok fejlesztésére, a régiók és kistérségek gazdasági autonómiájának növelésére.

A vidéki életminőség javításának fontos eleme az ellátás, az alapvető szolgáltatások (önkormányzat, egészségügy, posta, helyi közlekedés stb.) fenntartása és fejlesztése, amelyek a vidéki gazdaság és társadalom számára nélkülözhetetlenek; és megőrzése, féltő gondozása mindannak (a templomnak, az iskolának, a helyi kultúra és közösségi együttlét intézményeinek, stb.), amik meghatározzák a helyi társadalmat, a falusi közösségek identitását. Ezeket a szolgáltatók számára (közpénzből származó kiegészítéssel) jövedelmezővé kell tenni. Mindez azonos életésélyeket, de más jellegeket biztosít városban és vidéken, ezzel a választás – kényszerektől mentes – tényleges lehetőségét kínálva a haza valamennyi polgára, a nemzet minden tagja számára.

Összeállította: Kajner Péter

A témát részletesebben tárgyalja

Dr. Ángyán József: *Merre tovább magyar agrár-, környezet- és vidékpolitika? című, A falu 2010. évi 1. számában megjelent cikke:*

http://www.agrarkutatas.net/files/aktualis/pdf_agroinform_20100628083249_Angyan.pdf

A stratégiaalkotással kapcsolatos észrevételeket ide (is) várják:

peter.kajner@vm.gov.hu

KITEKINTŐ

Érdekes hírek honlapokról, újságokból

Vissza a jövőbe XIX.

Az Acton Scott farm Angliában, Birminghamtól keletre található. Nem hagyományos gazdaság: mintha egyenesen a viktoriánus korba csöppennénk vissza a képek láttán. *Tom Acton* abban a korban fordult a múlt gazdálkodása felé, amikor a gazdálkodók szeme előtt éppen farmjaik modernizálása lebeg – a múltat végképp eltörölni, feláldozni a nagyüzemi mezőgazdaság hatékonyságának oltárán. Az alapító viszont óriási lelkesedéssel, szeretettel dolgozik az örökség megőrzésén. Több mint egy emberöltővel ezelőtt határozta el, hogy megpróbálja megőrizni azt a hagyományos gazdálkodási technikát, amelyben felnőtt. Az Acton Scott farm ma pont olyan, mint a XIX. század fordulójának gazdasága, szabadon tartott állatokkal, lóval művelt földekkel, ahonnan a termést szekereken hordják be.

A XVIII. században emelt épületek és a farm ma már nem csak a gazdálkodásnak adnak otthont, de filmforgatások helyszínékként, üdülő-, oktató- és bemutatóhelyként is szolgálnak, rendezvényeket szerveznek itt. Bemutatják a látogatóknak az évszakra jellemző munkálatokat, de vezetett kirándulásokat is szerveznek. A *Frances Stackhouse Acton* által a kései XIX. században épített Régi Iskola, melyben a parish-i gyermekeket oktatták ma gyönyörű kávézó és étterem. A vendégek természetesen különböző ajándék-, emléktárgyakból válogathatnak. Többről van itt szó, mint egyfajta „viktoriánus diznilendről”: a tulajdonosok a hagyományok megőrzése mellett valódi gazdái is a tájnak, amiben élnek. A farm üzletileg is sikeresnek tűnik, a fenntarthatóságra törekvő gazdálkodás „hasznos melléktermékeit” (szép látvány, nyugodt környezet) láthatóan ügyes marketinggel adják el. Angliában számos követőjük is akadt. Jó példája Acton Scott annak, hogyan lehet a táji adottságokat bölcsen és szeretettel hasznosítva vidéken megélhetést teremteni. Érdeemes lehet az ötletet nálunk is továbbgondolni. Nem csak a lehetséges turisztikai vonzerő, de a fogyatkozó olajkészletek, az ipari mezőgazdaság által felélt tájak, talajok is indokolják, hogy jövőnket a múltból táplálkozva építsük.

A cikkhez felhasználtuk David Upshal írását és a farm honlapjáról származó képet: <http://actonscott.com/historic.php>

Kajner Péter

Betiltott vegyszerek kereskedelme

A nagy cégeknek, agrár-multiknak a mexikói szegényparasztok világa maga a Kánaán. Nekik ugyanis kevés reklámmal és jó áron adhatják el a portékáikat, amelyeket Európában alkalmasint nem is igen vesznek meg.

A Coca-Cola ugyan csupán a cukrozott nedűt viszi, de a Monsanto vagy a DuPont már jóval veszélyesebb árut kínál és ad el nekik. Génkezelt, vagyis genetikailag módosított vetőmagokat, az Egyesült Államokban már betiltott műtrágyákat, vegyszeres gyomirtókat. Olcsó áron és a káros hatások említése nélkül. A Paraquat nevű gyomirtót például, amely olyan súlyos mérreg, hogy egyetlen kávéskanálnyi is végzetes lehet belőle, olcsón és nagy mennyiségben forgalmazzák Mexikóban. A rákkeltő 2,4-D elnevezésű gyomirtót szintén nagy mennyiségben értékesítik, gyakran a 2,4,5-T nevű gyomirtóval együtt. A két kemikália pedig, fele-fele arányban vegyítve, nem más, mint az Agent Orange. Az a lombtalanító mérreg, amelyet annak idején Vietnamban szórtak le az amerikaiak, s amelynek rémes következményei ma már közismertek. A gyomirtó-flakonokkal játszadozó gyermekek némelyikén különös, korábban ismeretlen betegségek jelentkeztek, egy asszony arról számolt, be, hogy a leánya meddő lett, s az orvosok szerint azért, mert huzamosabb ideig dolgozott agrokémiai termékeket áruló boltban (ahol a vegyszereket tartalmazó dobozokat és üvegeket nem tökéletesen zárták le).

Cuquio orvosdoktora azt mondja: a júniustól októberig tartó esős évszakban kezelt páciensei közül minden tizedik vegyszermérgezéssel kínlódik. Évente három-négy beteg hal bele a „modern” portékákba.

Nem menti a cégeket az sem, hogy picit a helybéli parasztnak is „ludasak”: nem tartják be ugyanis a vegyszerekhez mellékelt használati utasításokat (ha egyáltalán megkapják őket), és óvatlanul alkal-

mazzák a veszélyes szereket.

Ráadásul, a génmódosított – és ezért jobban szárazságtűrő, vagy a savas talajhoz jobban alkalmazkodó – vetőmagok sem igazán „hozzák” a megfelelő mennyiségű termést. A kemikáliák pedig rontanak is a talajon, s ezért minden évben többet kell használni belőlük, hogy ugyanakkora mennyiségű legyen a termés. A több vegyszerhez több pénz kell, így a kispénzű gazdák ördögi körbe kerülnek.

[Kissé emlékeztet arra a 17. századi esetre, amikor amerikai gyarmatosítók himlővel fertőzött takarókat ajándékoztak az indiánoknak. Szép régi-új világ... A szerk. megjegyzése.]

A fenti írás **Szentendrei Lajos**, a *Heti Válasz.hu* honlapon, 2010. november 10-én megjelent cikkének rövidített változata.

A teljes cikk itt olvasható:

<http://hetivalasz.hu/uzlet/raszedett-parasztok-betiltott-vegyszerekkel-mergezik-oket-33186/>

Palánta-hadművelet

Halállistára került a falu

Siófoktól Tamásiig kukoricatengerben autózunk. Megvalósult néhány agrárszakember álma a modern nagygazdaságról – csak a falvak fuldokolnak a munkanélküliségtől. Tolna megye apró, kettő-négyszáz lelkes falvai azonban némi józan paraszti ésszel, összefogással képesek voltak sorsukon valóban fordítani és a közmunka program segítségével értékteremtő munkát adni a korábbi munkanélkülieknek. A program a résztvevő falvak önellátását is javította.

Kényszer még olyan jót nem szült, mint ami 2008-ban történt egy háromszáz lelkes tolnai faluval, Kalaznával. Körjegyzőségbe kényszerült, a „testvértelepülések” azonban nem a szomszédban, hanem 15-20 kilométerrel arrébb vannak. A polgármesternek leesett az álla, amikor megtudta, mi folyik a másik két községben:

- Nem fizetnek segélyt, hanem a rászorulókkal műveltetik meg a falu földjeit. Az önkormányzatoknak traktoruk, zöldségültetvényeik, gyümölcsöseik vannak. Elfogott a nemes irigység. Hiszen ezt mi is meg tudjuk csinálni! – meséli László János, Kalaznó akkori polgármestere. El is indultak egy pályázaton, és nyertek maguknak egy fóliasátrat. – Néhány hét alatt annyi palántánk termett, hogy az egész falu kapott belőle, de még így is maradt. – folytatja. Falun senki nem fogad el ajándékot csak úgy. Aki palántát kapott, vetőmaggal hálálta meg, néhány hét múlva már mindenféle konyhakerti növényünk

volt.

A programban van némi rafinéria: a palántázásnak éppen az a lényege, hogy a hosszú évek óta szociális segélyből élő, megkeseredett embereket sikerélmény érje; az ajándékba adott növények révén megérezzék, hogy képesek értéket előállítani. A supermarketek elhitették a falusiakkal, hogy nem érdemes megművelni a kertjeiket, jobban járnak, ha náluk veszik meg a zöldségeket. A programmal annak akarnak véget vetni, hogy a parasztportákat a gaz verje fel, és segélyből élő emberek még a petrezselyemzöldet is pénzért vásárolják.

Az idén már 40 településen működő Sorsfordító-sorformáló programban falvanként néhány ember vesz részt, s gazdálkodni tanulnak. A sorsfordítás célja, hogy Tamási a környék éléskamrájává váljon. Ám ahhoz, hogy idáig eljussanak, sok ember

többévi munkája kellett – és egy véletlen. A belecskai polgármester kertészmérnök barátja bajba került, mert nem vettek át tőle tízezer eperpalántát. Jakab Róbert a segélyen élőkkel elültettette ezeket a hivatal mögötti üres telekre. Az eper termőre fordult, és kiderült, hogy a tartós munkanélküliek értéket is tudnak teremteni. A polgármester onnantól nem fizetett segélyt, pályázati pénzekben százsámra ültetett gyümölcsfákat az embereivel.

A belecskai példa ragadós lett, egyre-másra indultak el a környező falvak is pályázatokon, és fogták földművelésre a segélyezettéket. A kisszékyiek idén csatlakoztak a programhoz, Kalaznó viszont már tavaly óta „sorsfordító”, saját traktoruk van, és már most annyit termelnek, hogy nem tudják elfogyasztani.

- Hazudunk, mert rákényszerítenek. – lep meg minket László János. – Hát micsoda örültség az, hogy első osztályú programokat hirdetnek, de a terményt nem lehet eladni, ha nem termődhet haszon? Mert az tilos, törvény tiltja, ezért mondom, hogy rákényszerítenek a hazugságra.

Bencsicsné Tóth Krisztina, a tamási munkaügyi központ vezetője szerint azért van erre szükség, mert az unió nem engedélyezi az ötven százaléknál nagyobb mezőgazdasági támogatással előállított termékek piacra vitelét, márpedig itt a munkások bérét állami-önkormányzati támogatásból fedezik. Emiatt is hozták létre a szociális szövetkezetet, mert a termények így már értékesíthetőek, és a közkonyhákban is főzhetnek belőle.

Tamási központjában saját bolt nyitását tervezik az összefogásban résztvevő települések jövő tavaszra. A város ingyen ajánlotta fel a bolthelyiséget, az átépítéshez szükséges pénzre pályázatot nyújtottak be. A tervek szerint felvásárló-hálózatuk lesz, a programban részt vevő települések osztognak a feladatokon, az egyik krumplit, a másik hagymát, a harmadik karalá-

bét, sárgarépat, a negyedik gyümölcsöt szállít majd a boltba. Az üzletben pedig nemcsak az árakat tüntetik fel, hanem azt is, hogy a gyümölcsle Szakadátról, a hagyma Szárazdról, a cékla Kisszékelyről érkezett. A vásárlók így érezhetik, hogy a pénzüikkel megélhetést adnak a térségben élő családoknak is.

A fenti írás Élő Anita, a Heti Válasz.hu honlapon, 2010. október 9-én megjelent cikkének rövidített változata. A teljes cikk itt olvasható:

<http://hetivalasz.hu/uzlet/palanta-hadmuvelet-32332/>

Összefoglalta:

Kajner Péter, Mohácsi Ferenc

Molnár Géza:

Tévedések végjátéka

I. rész – részletek

Az energiaválsággal kapcsolatos nézetek egyfajta „világvége-jövendölés” formáját kezdik mostanában ölteni. A média viszont sokszor nem a dolgok lényegére mutat rá a témával kapcsolatban, hanem pusztán a figyelem felkeltésére, az emberek felzaklatására, hangulataik felkorbácsolására törekszik.

Pelmerülhet a kérdés, hogy mit is tekintünk „világnak”. A világ ugyanis, éppúgy, mint pl. a természet, egyszerre jelentheti a teremtett világ egészét, szűk környezetemet, vagy tulajdonságaim összességét, emberi lényegemet. Nagypám mindig azt mondta volt: a világ kezdete a bölcső, a vége a koporsó, a közepe pedig az a pont ahol az ember épp áll. E megközelítésből minden egyes halál egy kis világ végét is jelenti egyúttal, de ez túl személyes ahhoz, hogy általánosítani lehessen belőle. Egyaránt jelentheti a világvégét egy bekezdés, egy kötet, vagy akár az egész Könyv végét is.

Nézzük meg, hogyan is érhet véget egy kötet az Élet könyvében, Magyarországon!

Ez a vég legtisztábban a vidéki Ma-

gyarország felől nézvést érthető meg. Itt a tsz-ek, a melléküzemágak, és a háztáji gazdaságok világa omlott össze. A világ vége nyomai: elhagyott tsz telepek, összeomló kúriák, szanaszét heverő gépek, megrongált meliorációs művek, elnéptelenedő falvaink düledező házai, gazos, vagy épp faltól falig szántott, élettelen portái, még jól látszanak. Az emberfia, ha közöttük sétál, látja a múltat, érzi még a régi világot, de kénytelen felfogni a pusztulást, a véget, annak az egykori világnak a végét. Már csak azért is kénytelen, mert itt ebből nem született új rend. A falvak nem éltek újjá, az élet menekül a tájról, csak az emlékek maradnak. Érdeemes azonban faggatnunk őket egy kicsit. Milyen is volt a tsz-ek világa?

Különös világ volt ez. A tsz elvileg mezőgazdasági üzem volt, ám jövedelmét nem a saját (mező)gazdálkodása adta. Az élelemtermelés a háztáji gazdálkodások rendszerére épült, ez mondhatni önellátó volt, megélt belőle a gazda, és az értékesítő egyaránt, bár közel sem egyformán. A nagy közös földművelés rendszerében pedig kevés kivételtől eltekintve nem a föld, hanem a melléküzemág adta a jövedelmet. E két mozzanat ásta meg ennek a vidéki Magyarországnak a sírját. A melléküzemágak dolga egyszerű. Van valahol Pesten egy jól menő kisvállalkozás, ami jövedelmének egy részét visszautalja, mondjuk Karcsára, Kenézlőre, vagy a jó ég tudja mely távoli, eldugott faluba. Előbb-utóbb önkéntelenül is felmerül majd a kérdés (mint ahogy fel is merült): miért is? Miért is kell eltartani azt az isten háta mögötti anyatelepet, mely semmi másra nem jó, csak arra, hogy évről évre nagyobb veszteséget hozzon ki a földből? Az ellentét előbb hanyatláshoz, majd szakadáshoz vezet, a rendszert saját szerkezete számolja fel. Ám ez még mondhatni: nem a világvége. Amíg a mozaikszó: a tsz mögött ember is van, aki az összeomlás után talpra is tud állni, a világ még fennmaradhat. Az embert a háztáji gazdálkodás rendszere számúzta a vi-

dékről. Két példát is mondhatok erre. A minap egy falusi kocsmában (van annak már jó tíz éve is, a falu ugyan meg van, de a kocsmá már nincs, ami az álmokönyvek szerint azt jelenti, a községnek sincs sok ideje hátra) a múltból beszélgettünk. A régi világról, melyben a „boltosék” három gyereket kitanítottak a borjúból, s a tejtől, lakást vehettek nekik a távoli nagyvárosokban (Nyíregyházán és Miskolcon, kinek, hova húzott a szíve). Ma már ezt nem lehetne megtenni. Aztán ott volt a másik család, kinn az érparton. Ők sertést hizlaltak, s szintúgy három gyereknek vettek lakást

három helyen. És hány hasonló példa van? Számptalan. A falvak azért néptelenedtek el, mert abban a világban az emberek nem bíztak a jövőben, és a gyermekeiket a városokba kergették. Gyermekeik szintúgy nem bíznak a jövőben, és nem szülnék gyermekeket. Lassan olyan ponthoz érünk, amelyben egymást érik a világvégék, a nélkül persze, hogy észrevennénk.

Forrás:

http://ffek.hu/blog/molnar_geza/tevedesek_vegjateka_i_resz_messzeringo_gyermekkorom_vilaga

FILM ÉS OLVASNIVALÓK

Helyi termékeket népszerűsítő kisfilm Erdélyből

Vásároljatok helyi termékeket! Ily mó-

don erősebb lesz Székelyföld gazdasága! Amennyiben módotokban áll, küldjétek ezt a linket tovább minél több barátoknak, ismerősöknek!

Lelkesítő kisfilm, ízes szöveggel a helyi gazdaság védelmében:

<http://www.youtube.com/watch?v=dtIyUengXHI>

Megjelent az Európai Ökofalu Hálózat hírlevelének első száma!

A hírlevél az Econnection névre hallgat, jelezve, hogy természethez visszatérni kívánó kezdeményezések közötti kapcsolatot hivatott ápolni. Jó ha nem felejtjük el, hogy „küzdelmünk” nem magányosan zajlik, holmi légüres térben... Európa-szerte rengeteg ember próbálkozik azzal, hogy egy élhetőbb, a természetes értékekhez közelebb álló jövő valósulhasson meg.

Az Econnection a tervek szerint az ÉH hírlevélhez hasonlóan negyedévente fog megjelenni online, pdf formátumban. Az első szám az alábbi linken érhető el:

<http://gen-europe.info/magazine-econnection/index.htm>

Zimmermann Dániel

A FALU

A vidékfejlesztők

és környezetgazdák folyóirata

„...A Kárpát-medencére különösen igaz a Vidéki Térségek Európai Kartájának vezérgondolata, miszerint: »Város és vidéke közös sorson osztoznak, a vidék gerince pedig a mezőgazdaság.« Nincs is más lehetősége az e tájon élőknek. Talajaink kiválóak, folyóink bővizűek, klímánk még akkor is megfelelő, ha az eddig megszokottnál, nagyobb ingadozásokra kell a jövőben számítani. A Kárpát-medence adottságai sokkal több lehetőséget kínálnak, mint a vegyszerre alapozott, sematikus élelmiszer alapanyag előállító mezőgazdaság, amely a piaci versenyben egyre nagyobb koncentrációra kényszerül, minek kö-

vetkeztében egyre kevesebb embernek ad munkát.” (Bagi Béla)

További címek a 2010. nyári számból: Gyümölcskincs különleges gyűjteményben, Akinek a földillatú szabadság az életformája, „Cseber”-be kerülnek a növényvédőszeres hulladékok stb.

Kiadja az Agroinform Kiadó.

Szerkesztőség: 1149 Bp. Angol u.34.

T: 220 8331 studio@agroinform.com

PROGRAMAJÁNLÓ

Csütörtöki iskola X. programozata – 2010. őszi félév

Előadásaink kezdési időpontja 17 óra.

Helyszín: 1088 Budapest, Ötpacsirta u. 2., MÉSZ székháza.

2010. december 16.: Dr. Kovács Katalin szociológus – Jávor Károly építész – Kőszeghy Lea: Országkép és ami mögötte van...

„A vidéki társadalmakkal foglalkozó nyugat-európai szociológusok már évtizedekkel ezelőtt felhívták a figyelmet arra az ördögi körre, amely egy-egy helyi társadalom dráguló és romló szolgáltatását, ennek nyomán a fiatalok és vállalkozók eltávozását, s a vele járó elöregedést és népességcsökkenést jelenti, amely tovább rontja (és drágítja) a szolgáltatásokat – s mindez a negatív spirál végén a település agóniáját prognosztizálja. Persze a települések életében is létezik egy természetes folyamat, települések szűnnek meg és élednek újjá, azonban ma Magyarországon a települések közel egyharmada 500 főnél kisebb lakosú, s ez önmagában is jelzi a veszélyeztetettség méreteit. De nem feledkezhetünk meg arról, hogy a hanyatlóban lévő települések mellett számos sikeres aprófalú is létezik, tehát nem sorsszerű a kisebbek pusztulása. Ezek sikereiket nem feltétlenül külső (állami) támogatásoknak vagy a mindenáron való megmentő akaratoknak, hanem azoknak a helyi (vagy kívülről jött)

erőknek köszönhetik, amelyek képesek megszervezni és együttes cselekvésre bírni a helység társadalmát. Ezek közt lehetnek aktív, feltörekvő vállalkozók, rátermett polgármesterek, jövőjükben bízó gazdák, értelmiségiek, pedagógusok, akikben van vállalkozó szellem, s ez megfelelő szaktudással, kockázatvállalással, tenni akarással párosul.”
Az előadáson való részvétel előzetes regisztráció és kreditigazolás kiadása nélkül ingyenes.

Bolyavári Esték - 2010 december

December 10.: Berényi László: Koronás címerünk. Mágikus jelkép, egy tökéletes Mandala.

December 17.: Új csillag születik – szellemi kaláka.

December 20.: Téli napforduló köszöntése a Cédrusnál. Hétfő, hat órai indulás.

December 30 - január 1.: Szilveszter Kóspallagon.

BolyaFészek

1067 Budapest, Csengery utca 62/b. Fsz. 1.
Távbeszélő: 06-1-312-68-77

Távlevél: bolyanyo@freemail.hu
és bolyapo@gmail.com

Szabad Bolt

Feleslegessé vált holmiktól való megszabadulási lehetőség egyfelől, másrészt kiváló ingyenes beszerzési lehetőség ha nem feltétlen új, „modern” cuccra vágyunk. Itt minden nulla Ft!

A hely Budapesten, a Nyár u. 29-ben (közel a Klauzál térhez) van.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 16-18 óra között.

Tegyünk a sokféleségért !

VI. európai fórum

2011. február 25-26., Szeged

A „Tegyünk a sokféleségért!” fórunsorozat a mezőgazdasági, ételmezési célra

termesztett növények sokféleségével (agrobiodiverzitással) foglalkozó európai gazdálkodók és civil szervezetek éves szakmai találkozója. A fórumok résztvevői olyan gazdálkodók, kertészek, vetőmagnemesítő kisvállalkozások, génbankok munkatársai, nemesítők, tájfajtákból készült termékek előállítói, civil szervezetek és informális közösségek vagy lakossági csoportok, akik konkrét kezdeményezéseket terveznek vagy működtetnek, illetve érdeklődnek a tájfajta vetőmagok termesztésbe vonása, használata iránt.

A 2011. februárban Magyarországon megrendezésre kerülő fórum központi témája az agrobiodiverzitás megőrzéséhez, fenntartható használatához és fejlesztéséhez fűződő „mezőgazdasági termelők jogai”-nak az ügye. A magyarországi találkozó lehetőséget ad az Európában zajló kezdeményezések közötti szakmai tapasztalatcserére, illetve arra, hogy a résztvevők megismerjék a tájfajták használatát érintő jog-

szabályi feltételeket, és annak alakulását.

További, részletes információ:

www.liberate-diversity-hungary2011.org

Nyelvek: magyar, angol, francia

Résztvevők várható száma: 150-200

A szervező bizottság:

Réseau Semences Paysannes (Franciaország), Rete Semi Rurali (Olaszország), Red de Semillas “Resembrando e Intercambiando” (Spanyolország), Scottish Crofting Federation (Skócia, Nagy-Britannia), Environmental and Social Justice Action Research Group (CEU-Magyarország), Arche Noah (Ausztria), Pro Specie Rara (Svájc), BEDE – Biodiversité: Échanges et Diffusion d’Expériences (Franciaország)

Támogatók:

Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma, Vidékfejlesztési Minisztérium, Nemzeti Civil Alap, Európai Unió, Farmers’ Seeds

Magyar szervezők:

Védegylet, Kiss Csilla, csilla@vedegylet.hu, Környezeti társadalomkutatók (ESSRG), Bela Györgyi, bela.gyorgyi@essrg.hu

Szerkesztőség: Élőfalu Hálózat, 7478 Bárdudvarnok, Visnyeszéplak 48. T: 06-82-721-877,

fényposta: namzi@tvn.hu. **Szerkesztették:** Zaja Péter – namzi, Kajner Péter, Mohácsi Ferenc,

Zimmermann Dániel (zdaniel@freemail.hu). **Tördelés:** Kiss Kornél. **Közreműködött:** Báder László,

Barsi Attila, Bódiné Vadász Kati, Czumpf Attila, Fridrich Ágnes, Gorelik Nóra, Kilián Imre, Lakatos Géza, Lantos Tamás, Mohácsi Ferenc, Molnár Géza, Pöcze Vilmos, Szabadkai Andrea. **Képek:** 1. oldal: Tehéncsorda.

Márkó László képe. <http://markolaci.hu/blog/kereszturicsorda1.jpg>. 2. oldal: Fodor-kúria, Drávafok.

Dosek Balázs képe. <http://www.panoramio.com/photos/original/5780972.jpg>. 4. oldal: Krumplipörgetés ökrökkel,

Krisna-völgyben. 7. oldal: A Szakrális Földrajz tábor résztvevői. 9. oldal: Fajtabemutató a drávafoki gyümölcsészeti találkozón. Kajner Péter képe. 11. oldal: Barát József standja a Szolnoki Régi Idők Tere rendezvényen. Rimóczi Árpád képe. 14. oldal: Kép Acton Scott-ból. <http://actonscott.com>. 16. oldal: A kép a

Palánta-hadművelés című cikkből származik. <http://hetivalasz.hu/uzlet/palanta-hadmuevel-32332/>.

17. oldal: Perkői kápolna, Kézdiszentlélek. Báder László képe. 20. oldal: Tájbolt a budapesti Vásárcsarnokban.

Toplak Zoltán képe. **Lektorálta:** Kajner Péter.

Továbbra sincs konkrét előfizetési díj, minden olvasót (különösen a papír alapú változatot igénylőket) arra kérünk, hogy anyagi lehetőségeihez mérten támogassa a munkánkat. A befolyt összegekből álljuk a technikai rész költségeit. Postabélyeget is elfogadunk! Bankszámlaszám: OTP 11743002–20148292 (Visnyeszéplaki

Faluvédő és Közművelődési Egyesület) Készült a Visnyeszéplaki Faluvédő és

Közművelődési Egyesület, a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa és

a HUMUSZ támogatásával.

